

Nro 18.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBOL.

*Költ Bétsben Augustusnak 30-dik napján 1793.
esztendőben.*

London.

Fox Uram tzimborás társaival égyetemben mind úntalan bombardirozzák *Pith* ministert, 's gyakorta keserü tormát törnek az orra alá, mintha az illy közönséges jóra éjjel nappal vigyázó embereknek fárattságát boldzúsággal kellene viszonzni. Múlt *Juliusnak* 27 dik napján tartatott parlamentomi gyűlésben ismét azt a' kérdést gördítették eleibe: *mikor leszen, úgymond, már valaha a' Frantziákkal való böldegtalan hadakozásnak vége?* Fox Uramnak mind szeme járásából, mind beszédéből ki nézvén azt a' meszse látó minister, hogy nem másra, hanem ö réá

légyen a' tzelezás, mértékletesen ugyan, de azomban olly hathatos beszéddel meg felelt az eleibe görditetett kérdésre, hogy szeme szájja el állott a' ministeriummal ellenkező résznek. „A' Frantzia szakadásoknak principiumai, avagy tselekedeteknek kútfejei, úgymond *Pith* minister, még most is fenn vagynak, ámbár azok meg vetettének, és úgy szólván égygyik a' másikat el nyelte légyen is. Azt kérdem tehát a' Parlamentnak érdemes tagjától *Fox* Uramtól, kivel bortsátkozzunk Fr. Országban politica alkuba? vagyon é ottan erős, álhathatos, égyenes, és bizodalmat érdemlő principiumokon épült kórmány? magában a' N. Gyűlésben is szakadások vagynak, és vallyon tellyesítette é valaha ez a' N. Gyűlés maga szavát és igiretét? meg tartotta é önnön maga végezéseit? hát vagyon é a' Fr. köz társaságnak olly állandósága, mellyen valakinek építeni lehessen? vagyon é igaz és valóságos kórmánya? Mindezekre a' kérdésekre leg jobban meg felelnek a' történt dolgok, és sokkal több értelme vagyon *Fox* Uramnak, hogy sem azt mondhatná, hogy minekünk alávaló sohonnai emberekkel alkuba lehetne erefzkednünk. „

„*Fox* Uram keményen sürgeti azon időnek meg határoztatását, mellyben a' jelenvaló háború el fog végeztetni. Ezen sürgetésre égyebet válaszolni nem lehet, hanem tsak ezt, hogy mihelyt állandó birodalom lejénd Frantzia Országban, leg ottan mi is alkuba fogunk avval bortsátkozni. — De hát mikor léfzen ez? ezt sem én, sem az egész anti-ministerialis rész meg nem határozhattya. Tehát mind addig kell Frantzia Ország ellen hadakozni, mind addig kell annak tartományait tsípegetni, mig se senkinek ne árthasson, sem Európának ne legyen mitől félni szüiksége. Ho! ho! *quando coeli*? messze vagyon még ez az idő, talám igy fog *Fox* uram szóllani? éppen nem messze, minden felől szorongattatik a' Izerentsés fegyverek által, ez a' független ország, Európa tsendességének ártalmára lenne, hogy ha a' szö-

vettséges fejedelmek most békességre lépnének a' Frantziákkal. Ekként idő engedtetne ezen független nemzetnek, előbbi erejének öszve szedésére, és gonosz principiumai magvának ki szórására. Nem azért áldotta meg az emberi nemzetnek bölcsőségére vigyázó isteni gondviselés a' szövetséges fejedelmeknek fegyvereiket, hogy ezen áldást el múlassák, hanem hogy az egeknek végezését tökéletességre vigyék. „

„ Lehetetlenség még végső szerentsét próbálni, és a' Párisi N. Gyűlésre rohanni — ezek a' sohonnai pártos emberek igen sok féle vélekedésben vagnak — lehetetlen Frantzia Országot anya városától fogva az utolsó faluig, annak tágassága miatt hadi erő által el foglalni. — — Tsak tapogatódzva, és lassú lépésekkel kell a' szövetséges fejedelmeknek előre menni, és mind addig hódoltatni a' Frantziákat, valameddig egy olly birodalom áll fel ebben a' bölcsőtalan Országban, a' mellyhez egy kis bizodalomunk lehet, és vele a' politicának sinór mértéke szerént alkuba erezkedhetünk. „

„ Fox uram azt a' kérdést is görditette előmbé: *mitsoda nyeresége fog Angliának ebből a' hádakozásból lenni?* Sokkal nagyobb által látása vagon Fox uramnak, hogy sem mint ennek a' háborúnak következéseit által ne látná — maga is minister vólt ő, és mint olly ember, sokkal jártasabb a' politicában, hogy sem ezen háborúnak hasznait észre ne vehetné. — Ki ki engedjen meg énnékem, ha ezen fel bomlott birodalom ellen indított háborúnak politica következéseit titokban tartom. — Annyi sok környül állásoktól, és történetektől függőnek azok fel, hogy azokról senkinek sem lehet előre bizonyost szólani. Mindazáltal, hogy ha a' szövetséges fejedelmek tökéletességre vihetik fel tételeiket, és a' szerentse is úgy fog ezután is nékiek kedvezni, mint eddig, sokkal szembe ötlőbbek ezen háborúból folyandó hasznok, hogy sem énnékem fel kellene azokat előre bontzolnom. „

Annál bizonyosabb dolog nints, hogy Frantzia Ország előbbi constitutiójának fel forgatói egész Európát meg hódoltatni, és önnön principumaik alá rekelzteni akarták — vallyon tromfot tromfal akar é Európa is ütöni, meg mutattya a' jövendő idő. Ez az; a' mit én *semel pro semper* akartam mondani. „ — Eggy Angliai miniszternek, *Pittnek*, eggy olyan embernek, kit egész Európa tsudál ezen beszéde méltó a' meg tartásra, olyan beszéd ez, mellynek sok olly lyukai vagynak, mellycken jövendőre tekintve által hatnak a' politicának sűgárai.

Frantzia Ország.

Egész Európa úgy gondolkoza vala, hogy a' leg újabb Frantzia constitutiójának fel szenteltetésekor eggy néhány ezer ártatlan ember fel fogna áldoztatni; de a' miképen Páris környékéről hozánk érkezett levelekből olvassuk, minden láрма és vér ontás nélkül ment a' végbe, e' mostan folyó hónapnak 10-ik napján, a' szövetségnek mezején, melly ennekelőtte Márs mezejének nevezetett. Minekelőtte ezen nevezetes történetet annak minden igaz környül állásaival egyetemben le írhatnánk, lássuk, mitsoda hely ez. Ez a' mező az, mellyen hajdan *Julius Caesar*, a' Gallierek ellen hadakozván, darab ideig táborozott, és a' melly azóltától fogva egész 1790-dik éfztendőig, a' *Márs* mezejének nevezetett. Itten táboroztanak a' mostani revolutió előtt Páris alá gyűjtetett Fr. seregek is. Itten vólt 1790 dik éfztendőben, Juliusnak 14-dik napján az első Fr. constitutiójának fel szenteltetése is, és azóltától fogva már, nem *Márs*, hanem szövetség mezejének nevezetetik, mellynek hossza 400 öl, és nem sokkal kevesebb a' szélessége. Jobbra és balra magas élő fákkal vagon környül véve, előtte pedig a' cadétoknak épülete. Az első constitutió bé vételének és fel szenteltetésének alkalmosságával úgy vólt ez a' mező el készítettve, hogy a' királynak a' constitutióra való esküvését

többen 400 ezer embernél halgathatták. Közepén-
 vagon egy amphiteátrum formára készített
 épület, mellyen maga a király és a N. Gyűlés
 állottanak. Körös körül pászitból készített székek,
 még pedig úgy, hogy a teátrum mellett lévő, és
 az első leg alacsonyabb, a leg szélső pedig leg
 magasabb volt. Még akkor mingyárt 12 ezer na-
 pi számosok rendeltetének annak el készítésére,
 de mivel ezek sem vihették volna a rendelt nap-
 ra végbe, magok a Párisi lakosok, férfiak, afz-
 szonyok, gyenge szűzek és gyermekek is dolgoz-
 tanak azon. A tartotta magát leg szereztebb-
 nek, a ki annak készítésében részesülhetett.

Ezen a mesterségesen el készített Mársnak,
 vagy már most szövetségnek mezején volt e fo-
 lyó hónapnak 10-dik napján, a Fr. új constitu-
 tióának fel szenteltetése is, mellyre néhány osztá-
 lyokat, *Tulon*, *Mársilia* és *Lons le Saulmer* vá-
 rosokat, és *Corsikának* egygy részét ki vétén,
 minden osztályok biztosokat küldöttek oda, oly
 végre, hogy azok tennék le képekben a neve-
 zett constitutióra való hitet. Ezt az új constitu-
 tiót néhány hónapokkal annakelőtte minden Fr.
 közönségeknek meg küldötte nyomtatásba a N.
 Gyűlés, oly fel tétellel, hogy a polgári előjá-
 rók hívnák öszve a népet, olvasnák azt fel előt-
 tők, és ha mi ki-vetöt abban találnának, tennék
 fel jegyző könyveikbe, 's küldenék bé a consti-
 tutió bé vételének innep napjára. — Ezeknek az
 ekképen bé küldetett protocollomoknak, avagy
 jegyző könyveknek vizgáltatásokra egy commis-
 sió rendeltetett ki, melly néhány hetekig tartott
 munkája után, e folyó hónapnak 9-dik napján
 tett a N. Gyűlésnek jelentést, és avval ditseke-
 dett, hogy az egész nemzet rendkívül való meg
 elégedéssel vette légyen bé az új constitutiót, és
 kész annak meg maradásáért, nemtsak vagyona-
 t, hanem életét is fel áldozni. (Meg válik, meddig
 fog ez a nagy patriotismus tartani, nem fogja é
 annak hévségét az égygyesült seregek' ágyú go-
 lyóbisaiknak sűrű zápora benne meg óltani.) —

Más napon, u. m. Augustusnak 11-dik napján az a' szövetség ládája, mellyben az új constitutió le vagyon tétetett, nagy pompával vitetett bé, 's tétetett le az olztályokbeli küldöttek által a' N. Gyűlésnek palotájába. Ugyan e' napon végeztett az is el, hogy az új constitutióban hozatott törvény szerént, rövid idő múltván az egész Fr. köz társaságban, új N. Gyűlés válasszasson.

A' mint néhány közönséges levelek jelentik, nem egy hamar leszen *Custine* vólt Generál processusának vége, és mind addig, mig *Chambrayban* és *Strafsburgban* lévő irásai meg nem fognak vizgáltatni, nem lehet ellene szententziát mondani. Generál *Gillót*, a' *Landáviai* várnak eddig való kórmányozója, a' ki felől ezt mondották nem régiben alatta való tisztei, midőn *Wurmser* lovas hadi vezér által az égyütt való befelzélgetésre ki hivattatott volna: *Notre General ne sera pas Dümourier*, az az: a' mi Generálunk nem leszen *Dümurié*, meg fosztatott hivatallyától, 's *Lo, bader* Generál tétetett helyére, a' ki, a' mint iratik, igen jártos az Ingenieur mesterségben. Ez is keményen pöki a' markát, és azt írta a' Párisi N. Gyűlésnek, hogy ő leszen az, a' ki a' Fr. köz társaság ellenségeinek *Landávia* alatt temető sirt fog ásattatni, bátor mindnyájan ellene menyenyenek is. — Igy ditsekedett *Ferrand* Generál, Valentziai kórmányozó is elejnten, és azt mondotta, hogy az ő katonái tsak mulatságból szoktak az ostromló seregekre ki ütni, 's egy két ezret közülök a' földre le teríteni. — *Merlinnel*, a' Moguntziában vólt N. biztoshnál képzeln sem lehet szemtelenebb ditsekedőt, a' ki azt mondotta nem régiben a' N. Gyűlés előtt, hogy midőn az ő nevét viselt redutát el foglalták volna a' Pruszus katonák; ő 25-töd magával nemtsak ki üzte őket abból, hanem ennekfelette 1500 embert aprított le közülök. Ez a' szemtelen ditsekedő, hivatalbeli társával *Reubellel* égyütt August. 4-dik napján meg jelenván a' N. Gyűlés előtt, nagy kedvességgel és kéz-tapsolással fogadtatott. Moguntzia

várának fel adattatását ekként adta elő: Hogyha csak harmad napig halasztottuk volna is még a' capitulációt, 16,000 vitéz katonáinknak, a' kik a' köz társaságnak ennekutánna is hasznos szolgálásokat tehetnek, el kellett volna veszni — méltók voltak ők, a' kik 4 egész hólnapig 80 ezer válogatott emberekből állott német seregnek ellenek állottak, a' meg szabadításra — az ostromnak vége előtt tellyességgel nem vólt eleségünk, egy matskáért 6 *livrát*, egy font ló húsért 48 *sólst* kellett fizetnünk, 1900 beteg és sebes katonák szenvedtenek a' gyógyító szereknek szüksége miatt. Elég ágyúink vóltanak, de bezzeg nem vólt ágyú golyóbisunk — elég mozsárjaink, de nem vólt bombánk — elég gabonánk, de nem vólt lisztünk, mivel a' capitulatio előtt harmad nappal minden élés házainkat el égette nappal az ellenségnek tüze — hogyha még egynéhány tovább tartott volna az ostromlás, minden lovainkat a' Rajna vizébe kellett volna hányunk. Elég rossz, hogy *Custine* több eleséget nem hordatott oda, Sokan békételenkednek ellenem e' miatt a' capitulatio miatt, de nem tudják, hogy 10 más capitulatiót terjesztettünk a' Prussziai király eleibe, de égyiket sem fogadta el, ennek el fogattatását is égyedül őrző seregeink vitézségeknak és álhatatosságoknak kell köszönnünk, mellyeket még ellenségeink is nagyra betsüllöttek benne s. a. t. Melly beszéd után, leg ottan következő végzéseket hozott a' N. Gyűlés: 1. A' Moguntziai őriző sereg igen sokat szolgált a' hazának. — 2. A' meg fogattatott fő tisztek szabatságba helyheztettetnek. — 3. Az al-kormányozót *Dubonet Allertet* kisirő strázsa botsássa ötet szabadon. — 4. A' vólt nemzeti biztosok *Merlin* és *Reubel* küldjék ezen végzéseket *Nantesbe* a' *Moguntziai* őrző seregnek s. a. t.

Austriai Belgyiom.

Monsból Hannóviának fő és erős városából küldetett levélből olvassuk, hogy Caesar táborá-

nak el foglaltatása után két colonnéra osztatott fel az égygyesült sereg. *Clerfuit*, az említett tábor helyen maradt a' réá bízott colonnéval — a' másik colonnéval pedig, melly nagy részént lo-vasságból áll, bellyebb ment Frantzia Országba a' *Yorki* hertzeg, és maga kereste fel az ellensé- get; a' melly mindazáltal már akkor a' szomszéd várakba vonta magát. Így lévén a' dolog, va- lamerre fordúlt a' *Yorki* hertzeg, mindenütt sza- badon mehetett, mindenütt bátorságosan furazsi- rozhattak, az az, mind magoknak, mind lovaik- nak bátran szerezhettek eleséget az égygyesült se- regek.

A' *Yorki* hertzegnek ez a' tselekedete, és egész *Peronnég Pikárdiúnak* kitsiny, de erős vá- rossáig való menetele adott arra alkalmatosságot, hogy ő 30 ezer emberrel égygyesen Páris alá megyen — hogy *Koburg* hertzeg 70 ezer ember- rel fogja őtet követni — hogy a' könnyű seregek által azt hirdettette volna ki Fr. Országba, hogy ha az özvegy királynénak, és a' királyi familiának leg kissebb bántódása lenne is, és a' fogságból ki nem bocsátatna, vitéz seregei által minden váro- sokat és falukat el pusztítatna, a' lakosokat min- den nemre és korra való tekintet nélkül meg öle- tetné, a' Párisiakat kardra hányatná, sőt magát a' várost porr-hamuvá változtatná. Illyetén hir érkeze hozzánk *Brüsszelből*, és mivel nem bémá- loyon, hanem szárnyon szokott a' *Fama* Isten asz- szöny járni, minden kortsma házakba ezt beszél- lették az emberek: *Koburg* hertzeg Páris alá ment, ki szabadította a' királynét, és a' királyi familiát a' fogságból, *Helvétziába* küldötte őket — kocsit küldötenek érettek, ma holnap meg fogjuk őket itten látni. — Már most bizonyosabban tudjuk, hogy egygyik sem történt, nem azért ment a' *Yorki* hertzeg *Peronnég*, hogy *Páris* alá meny- nyen, nem is volna tanátsos még most, a' midőn a' Fr. N. duzzadásba vagon, magát illy nagy vakmerőségre vetni; hanem hogy a' második li- neán fekvő várak körül bujdokló ellenséget onnan

el űzze, és időt engedjen a' másik colonnének *Maubége, Bouchain, Chambray*, és *Douay* váraknak bé rekesztésekre. Minekutánna ezt végbe vitte volna, vissza tért, *Dünkerka* alá ment, és hogy az Angliából küldettetni szokott tábori eleségnek bátorságot szerezhessen, azon igyekezik, hogy minél előbb meg hódoltattassa ezt a' Frantziák által győzhetetlennek lenni tartatott várat.

Hadi Történetek.

Koburg hertzegnek, az udvari hadi Kantzelláriához leg közelebb érkezett jelentéséből olvasuk, hogy a' *Yorcki* hertzeg kormányára bízott colonné August. 16 dik napján *Confini* táborából fel kerekedvén *Tourcoing* felé igazította a' kantár fzarát, és még azon napon dél után 5 óraker fölébe menvén a' nevezett hertzegnek, hogy 2000 főből álló gyalog és lovas Frantziáság ment volna *Roubaixig*, (olvasd *Robéig*) egy batallion Austriai, 140 Hassziai jáger, 1 batallion Anglus gyalog katonákat és 200 lovas Anglusokat küldött ellenek; de a' kiket tellyességgel bé nem várták a' Frantziák, hanem nyakra före el futottanak onnan.

Gr. *Collorédó* hadi tár mester halván, hogy *Cateau* (olvasd *Kató*) mellett egy 8 főből álló lovas vgyázat állyon örrön, Aug. 17-dikén jókor reggel oda küldötte *Barkó* fő Strázsa mestert, a' ki olly okosan intézte dolgait, hogy a' Frantzia ör állókat mind aluva találta, és 8 lóval együtt el fogta.

Hertzeg *Hohenloé* hadi tár mester Aug. 16-dik napján, *Mareschbe* ment egy corpussal a' *Mormali* erdőnek meg kémlelésére, holott következett napon, reggeli 5 óraker az ottan lévő Frantziákat meg támadta, és bátor elejénten keményen ellen állottanak légyen is; mindazáltal tsak ugyan meg nem állhattak az Austriai vitéz és bátor seregek előtt, kéntelenek vóltak, mind sántzaikat, mind az erdőt oda hagyni. Minteggy 500 ember

hullott el közzülök, 150 esett fogságba, az elsőb-
bek között taláztatott a' Frantzia kormányozó Ge-
nerális; az utólsóbbak között 2 Obester, és sok
alsóbb rangú tisztek. Az Austriacusok közzül 50
sebesítettek és hóltanak meg.

Koburg hertzegnek Aug. 19-dikén tett jelen-
tése szerént, az alatt mig a' *Yorki* hertzeg *Pe-
ronné* felé masirozott, az *Orániai* örökös fejedele-
m meg támadta a' *Linselles* és *Glatton* mel-
lett le telepedett Frantziákat, olly fel tételből,
hogy a' *St. Rochi* és *Tourkoingi* tetöket el fog-
lalhassa, következésképen öszve kaptsolhassa ma-
gát a' *Yorki* hertzeg colonnéjának bal szárnyával.
Ezt pedig illyeténképen vitte végbe. *Waldek* her-
tzeg *Hollandiai* Gen. Aug. 18-dikán reggeli 5 óra-
kor 4 batallion gyalogsággal, és 3 escadron lovas-
sággal *Blattonhoz* menvén, azt minden minden
ellentállás nélkül el foglalta. Maga az *Orániai*
örökös hertzeg 5 batallion gyalogsággal, 4 escad-
ron lovassággal, két 12 fontos ágyúval, és két
haubitzával *Linselles* felé vette úttját, az ottan
örrön állott 400 gyalog és 200 lovas Frantziákat
vissza verte, a' várban lévő 3 ezer főből állott öri-
zőket meg támadta, a' kik 3 fertály órákig tar-
tott ostromlás, és a' *Hollandiai* batallionoknak
a' sántzokba lett bé rohanások után, módot ta-
láltanak mind ágyúiknak onnan való el vitelekre,
mind az onnan való szabados ki menetelre; melly-
re nézve mind *Blattonba*, mind *Linsellesbe* *Hol-
lándus* katonák küldettettek bé őrizetre.

Fülökbe menvén ez a' történet a' Frantziák-
nak, Aug. 20-dik napján mintegy 7 vagy 8 eze-
ren *Linselles* alá mentek, az ottan lévő 3 *Hollán-
diai* batalliont meg támadták, és egynéhány óráig
tartott velek való viaskodások után onnan ki is
űzték. Hanem tsak ugyan nem maradhattak so-
káig annak birtokában, mivel a' *Yorki* hertzeg ál-
tal a' *Hollándusoknak* segítségekre küldetett két
Anglus batallion rajtok hajtott, és nem gondol-
ván a' réájok lövöldöztetett kártátsoknak zápo-
rával, a' bástyá kra fel hágott, sok Frantziát meg

ölt, 60 el fogott, 10 ágyút el foglalt, és egészlen ki üzte őket onnan.

Augustusnak 19-ik napján egészlen körül kerítették az égygyesült seregek *Quesnoit* avagy *Quertzetumot*, a' melly *Valentziától* 3 mélföldnire, *Hannóviának* tartományában, igen kies és egészséges helyen fekvő kitsiny, de erős város.

Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér illyetén jelentést tett a' *Bétsi* udvari hadi Kancelláriának *Osterheimi* fő quartélyából Aug. 18-dik napján.

Az említett hólnapnak 12-ik napján, mintegy három ezer gyalog és 1400 lovas Frantziák indúltanak ki 6 ágyúval *Jokrimból*, *Rheinzaber*, és *Haczebühlön* által az erdő felé. Allig vonták abba bé magokat ki küldetett vigyázó seregeink, a' midön már keményen szórták réájok az ágyú golyóbisokat, és mingyárt rajtok hajtottanak ottan örrön állott *Wurmser* Austriai szabad seregből való katonáinkra; hanem a' Szerviai szabad seregből való kapitány *Simich* hirtelen öszve vonván az ör állókat, és öszve kaptsolván magát a' *Mirabó* seregével, rajtok ütött a' Frantziákon, és szerentsésen ki üzte őket az erdőből. Közülök igen soknak kellett el esni, mivel tsak az erdőben 60 találtattanak halva — részünkről a' *Mirabó* seregéből 4 hullott el, 1 tizt és két köz ember sebesitetett meg, a' Szerviai szabad seregből egy ember lövetett agyon, a' *Wurmser* Austriai szabad seregéből pedig ket ember velt el, hat esett sebbe, és egy fogságba.

Az alatt mig e' történt volna, közel 6 vagy 7 ezer Frantziáság 16 vagy 20 ágyúval a' *Weisenburgi* térségre állott ki olly fel tétellel, hogy a' *Strafsburgumból* menő tár szekereket *Landáviába* bé vihesse. E' végre 10 ágyúkat vitettek fel a' *Billikámi* tetőkre, és onnan keményen ágyúztattak *Mészáros* Gen. Májorra, a' ki is minden külső vigyázaton állott katonáit gyorsan öszve vonván eleikbe állott a' Frantziáknak, mind azért, hogy a' maga ör-álló helyeit meg tarthassa, mind azért,

hogy *Brunner* Cs. K. Generálnak brigadáját, a' ki a' *Weisenburgtól Landávidig* vivő útakat el foglalta, hátul fedhesse. — Azon közben, hogy a' *Bellikámi* tetőkre fel ment Frantziák keményen ágyúztak *Mészáros* Gen. Májor népére, egymás Fr. collonné sok és nehéz ágyúkkal ki ment a' *Landáviai* várból, olly fel tétellel, hogy magát a' *Weisenburgban* fekvő Frantziákkal ölfzve kaptolván, a' *Strafsburgból* ment tár szekereket védelmezhesse, a' melly collonnét *Brunner* Generál két 12 fontos ágyúval visszafizorította, és a' *Landáviai* ágyúk alá menni kényszerítette.

Az alatt is pedig szüntelen ágyúztak a' *Bellikámi* tetőkről a' Frantziák *Mészáros* G. Májorra, és mind addig meg nem szüntek, valameddig *Gr. Wurmser* lovas hadi vezér által küldetett három 12 fontos ágyúk, az ellenségnek ágyúit egészen meg némitották volna.

Úgy gondolkodván *Mészáros* G. Májor, hogy majd az oldalába fog a' magát vissza vonni akaró Fr. collonnénak tsapni, *Rorbachoz* ment lovasaival, mellyet mihelyt észre vették a' Frantziák, ismét vissza mentek a' *Bellikámi* tetőkre, azon túl pedig újobban elől állott a' Fr. lovasság, de tsak ugyan ismét vissza vonta magát. Az alatt az a' két ezerből álló Fr. collonné, melly a' *Landáviai* ágyúknak óltalma alá vonta vólt magát, ismét nagyobb erővel ment előbb, és úgy helyhez tette battériáit, hogy nem könnyen lehetett azokat a' miéinknek észre venni, mellyekből nem tsak a' mi battériáinkat, hanem a' *Brunner* G. brigadáját is keményen lövöldöztette, mellyeknek 4 egész óráig tartott tüzét a' Császár és *Lascy* gyalog seregei, nem külömben a' *Waldeck* dragonyos regimentje tsudálkozásra méltó állhatatossággal állották, 's végre ágyúinknak jól intézett lövései által kényszerítetett az ellenség magát a' *Landáviai* várba vissza húzni. Ebben a' tsatában is sokkal nagyobb vólt a' Frantziáknak vesztesége, mint a' miénk, részünkről *Waldeck* regimentéből

Dueller all-hadnagy esett el, és 13 köz ember sebesített meg.

Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér az udvari hadi Kancelláriához küldetett jelentésében igen dicsíri az Austriai vitézeknek itten mutatott kélzségeket, bátorságokat, és álhatatosságokat. Nevezetesen *Brunner* és *Mészáros* Generáloknak külömben is eléggé ismeretes vitézségeket, és a' *Waldeck* dragonyos regementéből való *Obesternek*, *Waldeck* hertzegnek, vigyázóságát.

Élfre vévén Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér, hogy a' *Veisenburg* mellett táborozó Frantziák Aug. 18-gik napján újokban mozdulásban légyenek, *Jokrimi* és *Haczebüli* tanyáinkat meg erősítsék, következésképen ismét meg akarnák seregét támadni: 5 colonnéra osztotta fel a' kórmánya alatt lévő Austriai sereget; az elsőt bizta *Hocze* Gen. Májorra, a' másodikat *Waldeck* hertzeg feldmarsal Lájtinántra, a' harmadikat *Mészáros* Generál Májorra, a' negyediket, mellynél maga is jelen volt *Kavanagh* f. M. Lájtinántra, az ötödiket pedig *Conde* hertzegre. Az első *Ehrbacher*, a' második *Bardell-Rothoz*, a' harmadik *Mindfeldhez*, a' negyedik *Jokrimhoz*, az ötödik pedig *Werthez* mentenek Aug. 20-dik napját követett éjjel, és mingyárt virattakor meg támadták és vissza verték az ottan tanyázott Frantziákat. A' negyedik colonné ellen leg tovább védelmeztek magokat a' *Jokrimi* erdőben tanyázott Frantziák; ahozképest, minden redutáikat meg támadták a' Cs. K. seregek, bé rontottak a' le vágatott erdők között lévő Fr. tanyára, 6 ágyút, egynéhány tábori szekeret, és 40 embert el fogtak, és nemtsak ottan, hanem *Werth* mellett is, holott bámulásra méltó vitézséggel viselte magát a' Gr. *Gyulai* magyar gyalog regementje, meg verték az ellenséget, meg némitották ágyúikat, 's mindenünnen ki szoritották őket.

Következett napon reggeli 6 óraker ismét 8 ágyúval támadták meg a' Frantziák Gr. *Wurmser*

lovassági vezért, de ekkor is igen vitézi módor viselték magokat a' Cs. K. seregek, nevezetesen a' fellyebb említett Gr. *Gyulay* regementje, és *Leopold* fő hertzeg huszár regementyének két tüzéjje, a' kik nemcsak vissza verték a' nálloknál sokkal számosabb ellenséget, hanem ennekfelette 5 ágyút, 12 ágyú vonó lovat, és néhány tábori szekereket is nyertének el tőlök. — Ezen két egész nap, csak nem szüntelen tartott tsatazásban, a' mint iratik, de meg nem határoztatik, mi igen keveset vesztettünk, sokan estenek ugyan vitézeink között sebbe, de kevesen a' viadalnak mérgeességéhez, és tartosságához képest. A' sebbe estek között vagyon B. *Bánfy*, *Sándor Leopold* huszár regementéből való fő hadnagy, és *Stánkovits* Szerbiai szabad seregből való all-hadnagy. Ellenben 3000 embernél többen hullottanak el és kaptanak sebet a' Frantziák között.

BCU Cluj / Central *Magyar Ország*

Múlt hólnapnak 6-dik napján hala meg *Károly Fejérváron* hosszas vízi kországgal való bajkodásai után, fő tisztelendő Szentháromsági *Szereday Antal* úr ö Nga, egy hazáját, vallását, nemzetét, nemzeti nyelvét, fejedelmét és felebarátyját igazán szerető igaz jó hazafi, a' ki 1753 esztendőtol fogva Kánonok, 1764 esztendőtol fogva Nagy Prepost, Mélt. B. *Bajtay*, *Manzador*, és *Kolonits* Püspök urak alatt, Vicarius Generalis, 15 esztendeig pedig a' Fels. Királyi Táblának Praelatusa volt. Hogy ifjúságának, és emberi korának arany esztendeit hasznosan töltötte legyen el, elegendő tanúbizonyosságai az általa közönségesé tétetett, és ki nyomtatott szép munkák, nevezetesen *Kálmeknek általa magyarra fordított Biblica dissertatiói*, fő tisztelendő *Katona István* úr által szerzetett *Magyar hertzegek historiájának*, magyarul lett ki adattatása, az *Erdélyi Püspököknek le írása*, et *Praxis Sacrorum Tribunalium*, mellyek által halhatatlan emlékezetet szerzett magának, ez az úrban meg boldogult nagy Prepost úr.

Nemcsak tudós munkái, hanem keresztény virtusai által is jó példájára volt másoknak, a' ki szü-
kölködő keresztényi felebaráttyaival való jó tételében annyira ment, hogy úgy szólván, maga szegénységben holt meg, de épen ez által szerzett magának örökkön örökké meg maradandó gazdagságot.

Sáros Vármegyéből, nevezetesen Eperjesről, azt írja egy igen érdemes, és Magyar tudományokat feletőbb kedvellő velünk levelező jó akaró Urunk, hogy közelebb múlt Juliusnak 4 dik napján tartatott légyen az A. C. tartó iskolában tanuló ifjúságnak elztendei meg vizsgálata, melyre külömb-külobm-féle vallású, rendű, rangú, és állapotú urak meg jelentenek. Leg nagyobb dízt szerzett ezen közönséges meg vizsgálata, fő tisztelendő *Bradáts Mihály, Munkátsi Káptalanbeli* úrnak jelenlétele, a' ki nemcsak bölts beszédei, hanem, hol ellenvetései, hol az erőtlebb résznek védelmezése, ditsirete és kérése által nem kis ösztönt nyújtott a' tanuló ifjúságnak. Keresztényi türedelmének tündöklő példáját adta az által, hogy a' fel serdült leányoknak közönséges meg vizsgálatakat is meg tisztelte maga kedves jelen lételevel, és örömmel tapasztalván azoknak a' vallásnak fundamentomos czikkelyeiben, a' Biblia historiában, az erkölcsi tudományban, a' Geografiában, a' közönséges hazai-és természeti historiában, nem külömben a' számvetésnek mesterségében, ékes beszédben, írásban, és éneklésben tett elő mcneteleket, azokat, a' kik szorgalmatosságok által magokat mások felett meg külömböztették, ezüst gyűrűkkel, emlékeztető pénzekkel, 's más alszonyi ékességekkel még ajándékozta.

Ugyan ezen érdemes levelező Urunk írja, hogy a' múlt Juliusnak hólnapjában vilfsza szerzetetlen károkot okoztanak légyen, mind *Sáros*, mind a' szomszéd *Szepes* Vármegyékben, a' hószas eszözések. Nevezetesen Juliusnak utolsó napján egygy *Frich* nevű helységben történt felhő szakadás, mely nemcsak annak, hanem

más szomszéd faluknak határait is hirtelen elborította, a' renden feküdt szénát el horta, a' réteket iszappal bé töltötte, 13 házat széllyel rottott, 15 embert pedig meg ölt, eggy szóval, olly nagy károkat okozott a' hosszas essőzés a' szegény lakosoknak, mellyeket alig lehet le írni. — Azt mondja az irás, ne ítélly, nem ítéltetel. — Mi sem akarunk ugyan ítélni, de azt mondjuk, hogy az idén történt hosszas essőzések által, a' Magyar Országi köz népnek szarvait akarta az Isten le törni. Ennekelőtte, mind kaszállásra, mind aratásra elegendő munkásokat találtak a' gazdák; ellenben a' közelebb el múlt eggynehány elzúndokban alig lehetett kepeéseket kapni, sok tehetős al-földi gazdák 7-dén, 6-dán, 5-dén, sőt harmadán is oda adták volna terméseiket, tsak hogy elegendő munkásokat kaphattak volna; nem hogy gabonáért, de még kész pénzért sem akart a' szegénység kaszálni és aratni. Ekként szokta az Isten az emberrel a' kenyeret meg betsültetni. Fogadom, hogy ez idén magok is elegen kínálkoztanak, tsak hogy szert tehessenek téli kénye-reikre.

* * *

Alázatossan kívánom a' két Nemes Magyar Hazának jelenteni, hogy mivel már a' jövő Septemberben el akarom az általam igírtetett *Magyar Almanaknak* nyomtatását kezdetni; ahozképest alázatossan kérem a' Tek. N. Vármegyéket, ne terheltessenek Megyéjékbeli tisztviselőknök personalis Statusát nékem minél előbb lehet fel küldeni, és illy közönséges haszonra tüzélzó szándékomat ez által elő-mozdítani. — Titt. Posta Mester Urak is alázatossan kérettetnek általom, ne sajnállyák azoknak neveiket, a' kik az említett hasznos munkátskámnak meg szerzése végett magokat jelentették, nékem meg írni, hogy ekképen még előre tudhassam, meanyi számmal kívánnyák azokat magoknak meg szerezni.

Doct. Decsy Sámuel.